

de vida tèrbola amb l'abast eufèmic d'actes obscens: «Asyltus --- subduxit mihi nocte puerum et in lectum transtulit suum, uolutatusque... liberius: cum fratre suo, siue non sentiente iniuriam, siue dissimulante, indormiuit, alienis amplexibus, oblitus iuris humani», Petroni (*Satyr.* LXXXIX, 9).

Ben viu en ross., refl.: «Arribem su la plaja: era negra de gent / --- / les bestis i la gent, tot era barrejat: / los homes reien i cantaven, / los mainatges se voludaven / al mig dels burros, que bramaven / ---»; tr.: «Per baixar tots los sants ajuden', / lo reproverbi diu: mèt(s) vos responi bé / que amb aqueixos cavalls que pertot nos voluden, / d'ajuda tenim pas cap mica menester» (*Perpiny.*, 11, 90). No és impossible que per síncope en *-ld-* i amb diferenciació de la vocal davant *l* velar, en vagi sortir *baldar*, emprat en zones del cat. occid. amb el sentit de 'brandar, oscillar' (V. la cita d'una frase del corresponsal de l'I. E. C. a Alcarràs, en *DCEC* II, 662a4).

Dotat d'escassa extensió en la nostra llengua el mot, però, es mantingué àmpliament en llengua d'oc.: oc. ant. *se voludar* «se rouler, se vautrer» (*PDPF*): viu avui en gran part del territori occità, particularment en els parlars gascons (per més que en el *FEW* I, 610a15f. hagi estat inclòs amb grosser i flagrant error entre els derivats de *bola*, ll. *BULLA*): alt-aranès *bulüdá* 'remenar la llenya del foc per atiar-la' (*bulüdá s tidús*, Bagergue, *Voc. Ar.*, 29b etc.), en altres parts de la vall *bulüdá-se* 'rebolcar-se' (1930-2), Gers *bouludà* «rouler par terre» (Cénac), gc. del SO. *bouludà-s* (Palay), tol. *bouludà* «se vautrer» (Visner); se *bulüdü* en 8 pobles del N. de Tolosa (H.-Gar., Tarn-et-G.) des de Buzet a Verfeil; se *burüdü* a Castelmaurou (H. Gar.) ('els porcs) es rebolquen' (HMeyer, *VKR* VI, 70); baix-llem. *vouludà* i *se vouludà* «rouler qqn. ou rouler soi-même dans la fange» (Béronie-V.); *bulüdá* «remuer» a tot l'Arieja gascó; se *bulüdá* «se vautrer» a Aigrefeuille i Carbonne, «se rouler (un âne)» a Auzat, i des de Tolosa a l'O. i NO. pel Savès i l'Astarac (*ALGc* III, 959; II, 450, 452); al Bearn, un deriv. *abalüdá* «serrer le chargement du char (foin ou paille)» amb la perxa anomenada *abalüt* (IV, 1436). «*Bouludà* que cau es detes» (clavar laborioses manotades) citava Ant. Thomàs ja en Montaigne o un altre gasconitzant del seu temps.

I no gaire alterat a l'Alt Aragó, on és normal que es mantingui la sorda entre vocals: Echo *esbulutar* 'rebolcar-se (el porc, l'ase etc.)',³ a Gistaín *esbolotà-se*, a Ansó *esbulutrà-se* (Casac., *BDC* XXIV, s. v.); *esvolutrà(se)* «rebolcar-se las mulas» a Ansó, Canal de Berdún i Valle del Esla (*ArchFilArag.* VIII, 24, 38). Tant aquestes darreres variants, amb l'acostumada repercussió de líquida, com la traducció «se vautrer» que hem vist repetir-se arreu, inviten a creure que el fr. *vautrer* mateix no té cap dels llunyans i dubtosos ètimons germànics etc. que se li atribueixen sinó simplement —igual que l'it. *voltolare*, *voltolamento* [c. 1375]— el ll. *VOLUTARE* amb aqueixa repercussió (en la fase *volter* > *vautrer*, vista la gran extensió dial. de *ou* > *au* antiga i moderna). O bé, amb la derivació en *-ULA-*

RE, ja vindria del ll. vg. (és a dir, venint a suposar un **VOLTULARE* < *VOLUT-*); com admet el *REW* per a l'it. (llavors dissimilació, no repercussió).

En cat. hi relacionaríem l'hapax mariner +*revolutra*, sens dubte 'tràngol gros': «a veure si la garbinada --- ens tira de pernes enlaire: aferrarem la mestra i anirem amb --- mitjana. —Ben pensat —va dir en Valdó—, havent-hi *revolutra*, s'ha de fer així, perquè sa vela grossa és de massa mal manejar», Ruyra (*Rem de Trenta-Q.*, P. de Rosa II, 58). Cf. encara el mall. *bol-droiar* i el bearn. *boeyrà* en vol. II, 67b, n. 9.⁴

Volvi. Encara que influit o en part contàminat per *PULVIS* i derivats (aran. *pobí* etc.), aquell mot pallarès (particular de la V. Ferrera i valls veïnes, o general; recusat a Farrera) prové més aviat de *VOLVERE*: *bolbins* 'bola de neu aixecada pel vent' Tor (1932); «una allau? —ací diem un *bolbí*» Areu; «diem que baixen *bolbins* quan lo vent arrenque la neu de la muntanya i la fa baixar» ib. (1933): no és doncs derivat de *VOLVA* (que potser hi va influir). De l'aran. *pobilb* o *pobi*, que és quasi el mateix, ja n'hem parlat a *POLS* i al vol. II, 134b23-31. D'aquí potser també, tant o més que de *VOLVA*, pot venir el tarrag. *volvim* (que documento en aquell article), amb canvi de sufix o contaminació de *volum*.

Cap al Cadí *revolvi* sembla tenir el mateix sentit d'allau (fenomen que s'anuncia amb sorollets que no desconeixen els bons muntanyencs, judicant per la cobla): «--- / altra perdu n'hay sentida / a la serra de Cadí, / que si ella hi canta gayre / no hi faltará -l *revolvi* / ---» JnRoca Cusí de Tuixén i SdUrg. (*Misc. Folk.* Arabia, 142); i a l'alt Aragó *revolvin* o *revolquin* (Casac., *BDC* XXIV, s. v.); i el mateix Verdaguier va usar-ho algun cop, en un sentit on participa de la noció de 'remolí' aigualós: «Si per delir l'Atlàntida --- fondàries empenyen-se, / d'abis a abis rodassen, demadeixats, assí, / y'ls munts, a tal descàrrega, de soca arrel desfent-se, / d'astre ab cantells tombassen, a dintre 'l *revolvi*, / y esbarlada la terra ---», *Atl.* v, 12(3)d, en l'original de 1877 (i éd.a, reemplaçant *torniols* de l'esbós de 1867, tirada d'estrofes suprimida en la versió de 1878). *Revolvi* 'terbolí de vent' a Calaceit i a Maella (contestant a la pregunta 'torbellino de viento', Casac. 1923).

Volum, *bolum*, *ba-*, pres en part per via mig-sàvia del ll. *VOLÜMEN*, -*INIS* 'rotllo de manuscrit', 'tom, volum', 'enrotllament', 'embalum'. En el sentit llibresc ja fi S. XIV, en Eiximenis: «--- que a la glòria de --- Déu, e --- servey nostre e --- de la cosa pública --- vós ordenàs e --- endreçàs lo present *volum*, qui és de *Regiment de Prnceps* e de comunitats ---», «--- e que li ordenàs un sumeta de molt poc *volum*» (*Scala Dei*) [Busa-N.]. «--- / Altre delit és desonest / per sol costum reprovat, / qu'en lonc temps serà causat / --- / qu'altra natura fa costum: / gran seria lo *volum* / per lonc exemplificar», Ausiàs CXXVIII, v. 462. Dues vegades en el *Li. de Contempl.*, atribuït a Llull, en el sentit de 'part d'una obra, d'un tractat' (II 237, v 169). *Volümet* (Ss. XIV-XV) *DAG*.

En la vida mercantil designà des del S. XIII el gros